

Samlingsbeskrivelse: Vold, 5.trinn

TEMA		FORMÅL
Innhold	Denne samlingen handler om vold i hjemmet. Mange barn har erfaringer og kunnskaper vi ikke snakker så mye om. Målet er å åpne opp temaene og vise at det går an å snakke om på en nyttig, nyansert og opplysende måte for barn. Å gi barn kunnskaper til å forstå når vonde ting skjer, og gi språk til å klare å sette ord på dette, er viktig «HMS-opplæring» for barn. Det er voksnes ansvar å ta initiativ og bryte tabuene på en sunn måte. Barn blir kjent med sine rettigheter og hva som er greit og ikke greit. Og at det uansett aldri er barnas skyld hvis de utsettes for vold. Slik kan vi gjøre det lettere for barn å søke hjelp. Vi har valgt å ikke ha CL-aktivitet i dette temaet, for å sikre at de elevene som blir trigget av innholdet pga. eventuelt egne opplevelser som vi ikke vet noe om, ikke skal sitte i en situasjon hvor det forventes et initiativ og samarbeid i grupper.	Gi felles kunnskap om temaet Øve på samtale om temaet Reflektere rundt temaet i fellesskap
Kompetanse til ansatte	Tiltakskortet ligger nederst i dokumentet Vold og overgrep, Indre Østfold kommune Redd Barna: Undervisning om vold og overgrep Livet og Sånn skriver om vold: • Informasjon til læreren om å undervise om vold • Informasjon til læreren om å snakke om seksuelle overgrep • Informasjon til voksne om vold i nære relasjoner Om barn buser ut med sensitiv informasjon: Gjenta det barnet har sagt, med innlevelse, slik at du viser at du har hørt. Gi en kort kommentar som anerkjenner. Unngå å bagatellisere eller overdramatisere. «Så pappa`n din kan bli så sint at du blir redd. Ja, det kan skje noen ganger. Så fint at du sa det. Jeg vil gjerne snakke med deg om hvordan det er for deg litt senere.»	Øke kunnskap og trygghet i å undervise om temaet

	Forberedelse til timen: • Ledelsen på skolen har ansvar at den digitale fagøkten <u>«Voksenrollen HMS for barn»</u> blir gjennomført for alle ansatte før økten gjennomføres i klasserommet. • Det skal alltid være to voksne i klasserommet når økten gjennomføres. Skolens helsesykepleier kan være til stede under undervisningen og tilgjengelig i etterkant for evt. drøfting. Om dette er ønskelig må skolen avtale dato for undervisning i god tid sammen med helsesykepleier. • Økten skal ikke legges til siste skoletime eller på en fredag.	
Kunnskapsmål fra LK20	Helt konkret er målet for denne samlingen at eleven: • Vet mer om vold i hjemmet • Vet hvor de kan be om hjelp hvis de opplever dette eller kjenner noen som opplever å bli utsatt for vold • Vet at det er forbudt å utøve vold • Vet at det ikke er deres skyld hvis det skjer mot dem • Skal øve på å sette ord på temaer som er vanskelig Folkehelse og livsmestring Folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg. Livsmestring dreier seg om å kunne forstå og å kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv. Temaet skal bidra til at elevene lærer å håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte. Aktuelle områder innenfor temaet er fysisk og psykisk helse, levevaner, seksualitet og kjønn, rusmidler, mediebruk, og forbruk og personlig økonomi. Verdivalg og betydningen av mening i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og å kunne håndtere tanker, følelser og relasjoner hører også hjemme under dette temaet.	Ivareta de overordnede målene i læreplanen knyttet til folkehelse og livsmestring

	Kompetansemål: Norsk: • Lytte til og videreutvikle innspill fra andre og begrunne egne standpunkter i samtaler Samfunnsfag: • Reflektere over (...) egne og andre sine grenser knyttet til følelser, kropp, kjønn og seksualitet og drøfte hva man kan gjøre om disse grensene blir brutt	Ivareta kompetansemålene i LK20 knyttet til temaet
Husk	• Kosedyr/ball til å sende ut i ringen under avslutningen • Ledelsen skal sende hjem eget skriv til foresatte om at undervisningen vil bli gjennomført i løpet av mars måned. Eksakt dato for undervisning oppgis ikke.	
Tips	• Felles gjennomgang av opplegget sammen med alle voksne – se egen beskrivelse. Ansvar: Avdelingsleder/rektor. Helseesykepleier kan være til stede under gjennomgangen, dersom skolen ønsker det. Avtalt i så fall tidspunkt med helseesykepleier i god tid. • Når du øver med kollegaer i forkant, tenk på hva som evt. kan bli en utfordring i din gruppe • Vurder om det må gjøres individuelle tilpasninger ut fra gruppens eller enkeltelevers behov. • Noen elever trenger spesiell forutsigbarhet. Dere kan se på samlingsbeskrivelsen og lekene i forkant, i et samarbeid med hjemmet. Tilrettelegge etter behov. • Dersom lærer kjenner til elever som har blitt utsatt for vold eller overgrep tidligere bør lærer snakke med eleven og evt. foresatte i forkant. Det bør gjøres en vurdering av om eleven skal være til stede i timen eller ikke. • Om en lek ikke fungerer så godt, avbryt i tide. Si «Dette greide VI ikke i dag, VI prøver igjen i morgen» • Prioriter lekene om du ser at dere går tom for tid eller at elevene ikke engasjerer seg helt i samtalen	De voksne må legge til rette slik at alle elever får mulighet til å delta Unngå at leker kan brukes til å mobbe

Organisering av timen		
Ringen	Sett på inngangsmusikk: For Indre Østfold kommune: Waterloo.mp4 For eksterne kommuner: Waterloo.youtube • Vi rydder klasserom • Vi samles i ringen	Gjenkjennelse Alle kan se alle og føle fellesskap i gruppa
Pustøvelse og bevegelse	Øvelsen heter «Svinge med armene» Sansemotorisk øvelse - Svinge med armene Når du skal gjennomføre pustøvelsen med elevene, velger du selv om du vil vise filmen eller om du modellerer selv. Dersom du ønsker å benytte en annen øvelse, finner du flere eksempler på https://www.io.kommune.no/tjenester/skole-og-utdanning/robuste-barn/pust-og-bevegelse/	Bevisst på pust, kropp, nærvær, fellesskap og bevegelse
Åpne opp temaet	Innled samlingen med å introdusere temaet for elevene: I dag skal vi snakke om et viktige og alvorlig tema, vold i hjemmet. I 1.klasse lærte dere at det finnes lover og regler i Norge som sier at det er ikke lov for voksne og utsette barn for vold. Likevel vet vi at det skjer, og derfor er det viktig at vi øver på å snakke om temaet sammen, flere ganger, så man kan bli tryggere på å be om hjelp hvis man opplever slike situasjoner selv.	Forberede elevene på temaet
Film og samtale	Introduser filmen med å si: Vi skal se en film om en gutt som heter Adrian. Han bor hjemme med foreldrene sine og storesøsteren sin. Foreldrene krangler veldig mye, og moren slår Adrian og søsteren. Adrian har en god venn som han forteller dette til, og får vennen til å ikke si noe om dette til noen. Film: Ikke si det til noen Varighet: 06.35 <i>Prosess til refleksjonsspørsmålene: Åpen dialog med klassen, rekke opp hånda. Fordi temaet er vanskelig for noen, er det fint at de ivrige og trygge barna leder an, mens andre kan lytte og lære.</i>	Gi felles kunnskap om temaet Øve på å snakke om temaet Felles refleksjon Øve på å lytte til andre, dele egne tanker og

	Refleksjonsspørsmål til bilde 1: Hva får deg til å føle deg trygg hjemme? La elevene komme med forslag, lærer kommer med innspill ved behov. <i>For eksempel:</i> <i>Mamma og pappa lytter og hjelper når jeg trenger det, være på rommet, se på TV, ha med venner hjem, hoppe på trampoline, få klem av foreldrene, snakke med foreldrene, spise måltider sammen.</i> Refleksjonsspørsmål til bilde 2: Hvorfor tror dere at Adrian var så rask til å dra når pappaen til Jonas kom inn på rommet? La elevene komme med forslag, lærer kommer med innspill ved behov. <i>For eksempel:</i> <i>Adrian ble usikker og redd for hvordan pappaen til Jonas skulle reagere, redd for å se at Jonas og søsteren ble slått sånn som han, eller at han selv skulle slått.</i> Refleksjonsspørsmål til bilde 3: Hvorfor tror dere at Adrian ikke vil at Jonas skal si noe om det som skjer hjemme hos han? La elevene komme med forslag, lærer kommer med innspill ved behov. <i>For eksempel:</i> <i>Han vil ikke at andre skal vite om det fordi han er redd for at ting skal bli verre, at han skal miste mammaen sin og at foreldrene skal bli straffet.</i>	vente på tur i samtalen Alle blir sett
--	--	--

	Refleksjonsspørsmål til bilde 4: Hva kan Jonas gjøre for Adrian i denne situasjonen? La elevene komme med forslag, lærer kommer med innspill ved behov. <i>For eksempel:</i> <i>Snakke med Adrian og få han til å fortelle om volden til noen voksne. Han kan ringe Alarmtelefonen. Han kan si det til sine foreldre eller en voksen på skolen.</i>	
Opplysning	Fortell om Alarmtelefonen 116 111 Gå inn på nettsiden og vis filmen: https://www.116111.no/barn Om noe er vondt eller vanskelig hjemme kan man ringe til alarmtelefonen.	Gi felles kunnskap om temaet
Lek	Amøbeleken <i>Formål:</i> Humor og spenning <i>Beskrivelse:</i> Stein – saks – papir lek. Alle starter på samme nivå på gulvet og krabber rundt som amøber. Du gjør stein-saks-papir med den som er nærmest. Dersom du vinner rykker du opp til neste nivå og blir dinosaur. Da gjør du stein-saks-papir med andre dinosaurer. Dersom du taper, rykker du ned ett hakk og blir amøbe igjen. Dersom du vinner, rykker du opp et hakk til menneske, så prins/prinsesse og til slutt konge/dronning. Nivåer: amøbe – dinosaur – menneske – prins/prinsesse – konge/dronning Amøbe: krabbe rundt på gulvet på alle fire og si «sssss». Dinosaur: gå krokete, samle hendene foran seg som små tyrannosaurus-forbein, klore rundt deg og si «wrææh- wrææh» med aggressiv stemme. Menneske: gå rundt med stil, hendene på hoftene og smil blidt Prins/prinsesse: vink kongelig med handa og si «ding-ding- ding» med høy, pipete stemme. Konge/dronning: gå opp på en stol og nyt synet av alle de vanvittige uttrykkene de andre har. Så gjør du stein-saks-papir med en annen stående konge eller dronning. Hvem faller ned et hakk? Leken er evigvarende – og må avsluttes av en voksen.	Øve prososiale ferdigheter Erfare fellesskap og dele gode opplevelser Relasjonsbygging og vennskapsopplevelser

Oppsummering sammen	Vi setter oss i ringen og oppsummerer sammen. <i>Prosess:</i> Sende en ball e.l. rundt i ringen. Alle får ordet etter tur. Elevene sier en ting hver. Det er helt fint å si det samme som de andre, eller noe annet. Vi tar et spørsmål av gangen. Vi bytter spørsmål underveis, f. eks når 5-6 elever har svart. • Hva likte du i dag? • Hva lærte du? • Hvorfor er dette viktig? • Hva kan vi øve på?	Repetisjon Bevisstgjøring Avslutning og lukking av økta Vi lærer å lytte til hverandre og vente på tur. Alle blir sett.
---------------------	--	--

Hva gjør jeg VED MISTANKE OM VOLD OG SEKSUELLE OVERGREP MOT BARN? - for deg som jobber med barn, er offentlig ansatt eller er nabo

SE

- Sår og blåmerker, gjerne flere steder på kroppen (se bilder i elektronisk veileder)

- Brann- og stikkskader

- Svimmelhet

- Søvn og spiseforstyrrelser

- Vondt i magen

- Depresjon

- Utagerende eller «pleasende» adferd

- Reaksjoner ved berøring

- Hyppige legebesøk og innleggelser på sykehus (med diffuse symptomer)

- Familien motsetter seg innsyn i familien

- Bruk av rusmidler

Vær obs på «skjulte» budskap

SPØR

Prøv å spørre om hva som har skjedd, mens du samtidig varetar barnet.

Start gjerne med:

- «Jeg er bekymret!» Beskriv det du ser:
- «Det virker som du ofte har vondt i magen»
- «Jeg ser at du har blåmerker på armen»

Fortsett med:

- «Dette gjelder kanskje ikke deg, men min erfaring er at mange som ikke har det så greit hjemme kan få sånne plager. Hva tanker du om det?»
- «Hvordan er det å være deg hjemme?»

AV- KLAR

Et barn kan fortelle om hendelser hjemme litt plutselig, for eksempel i en samtalestund, i frikvart osv. Inviter da barnet til en samtale:

- «Da du sa det... tidligere i dag, hva mente du da?»
- «Jeg har ikke vært der, fortell meg så godt du kan..»
- «Hva skjer videre da?»
- «Du har fortalt meg om..»

Utvís varsomhet og ikke spør for detaljert, det er politiet eller barnehusene som foretar avhør av barnet og ønsker å være den første som spør barnet om detaljene. Få barnet til å fortelle åpent!

Når barnet er ferdig med sin fortelling, bekreft det barnet har sagt, og tydeliggjør at det hun/han har sagt er viktig.

Ikke lov barnet at du ikke skal si det til noen. Forklar at du må snakke med noen andre voksne om det barnet har fortalt, men at du skal fortelle når du gjør det, og hvem du snakker med.

HVA GJØR DU?

- Informer leder om mistanken din

- Observer, skriv ned hva som har skjedd, angi tid og sted

HVA GJØR DU?

- Noter ned det som barnet har fortalt, så ordrett som mulig. Dokumentasjon er viktig. skriv «mor sier...» »barnet forteller...»

Noter ned tidspunkt og dato.

- Du kan drøfte saken anonymt med barnevern, krisesenter eller politi

- Drøft gjerne den konkrete saken med leder og helsesøster, der dere sammen legger en plan over hvem som gjør hva, når (akutte tiltak, bekymringsmelding, henviser til hjelpeapparat)

HVA GJØR DU?

Vold og overgrep er ikke bare fysisk. Den arten seg også som psykisk, seksuell, økonomisk, materiell og latent.

Vold og overgrep kan skjule i alle familier, uavhengig av sosial bakgrunn.

DU SER DET IKKE FØR DU TROR DET!

Illustrasjon: L. Østfold

STRL § 196 AVVERGEPLIKT
Alle har en personlig plikt til å
anmelde eller på annen måte
avverge og hindre alvorlige
forbrytelser

AKUTT

Når du har grunn til å tro at et barn vil
komme til å bli utsatt for vold, har du
avvergeplikt.

- ved fysiske skader
- ved symptomer
- ved alvorlige trusler
- ved mistanke om seksuelle overgrep
- når barnet viser reidse for å gå hjem
- når barnet blir hentet av ruset foreldre
- ved mistanke om nært forestående
eller gjennomført kjønnslemlestelse eller
tvangsekteskap

Politiet varsles umiddelbart.

**Barnevernet / barnevernvakta varsles
samtidig.**

NB! Ved mistanke om vold mot barn,
skal IKKE foreldre kontaktes.

Ved synlige skader, ta gjerne bilder med
egen telefon. Vurder om barnet skal til
lege for å sikre bevis.

Din plikt er selve varslingen. Politiet vil
etterforske og sørge for avhør ved
barnehusene.

HANDLE

Hva gjør du ved mistanke om at et barn utsettes for vold?

Bekymringsmelding sendes barnevernet

Den skal inneholde: Personalia, årsaken til bekymring

- Hva du har sett, hørt, observert, oppgi kontaktperson og
hva som allerede er gjort.

Meldingen sendes i samarbeid med leder. Hvis leder
motsetter seg å signere, har du et selvstendig ansvar for å
sende meldingen med din underskrift.

Barnevernet gir melderens tilbakemelding når melding er
mottatt og undersøkelsen er avsluttet. Som venn eller nabo
får du kun vite om meldingen er mottatt.

Husk!

Du skal kun melde fra om din bekymring. Det er
barnevernet som undersøker saken og avgjør videre tiltak.

Anonyme drøftinger

Er du usikker? Ring barnevernet på tlf 98901100 for å
drøfte saken anonymt.

Hvis saken er henlagt, men du er bekymret for at volden fortsetter

- Nye bekymringer meldes til barnevernet

Nyttige nettadresser:

dinutvei.no
snakkemedbarn.no
rettentil.no
menneskertilsalgs.no

Meldeplikt

Du har en selvstendig
plikt til å melde
barnevernstjenesten ved
mistanke om vold mot
barn.

Barnevern, vakttelefon	Politiet	Kompetanseteamet
98901100	02800/112	mot tvangsekteskap,
Krisesenteret IØK	Statens Barnehus Moss	kjønnslemlestelse og
69894569	45979800	negativ sosial kontroll
Helsestasjonen IØK	Alarmtelefonen barn	47809050
69702000	og unge 116 111	
Drøftingstelefoner Øst-Politidistrikt:		
Vold mot barn: 47476212 Seksuelle overgrep mot barn 47476211		

ROBUSTE
BARN

